

Nr 121.

Av herr **Palmstierna**, om avslag å Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till arvode åt en extra kanslisekreterare inom finansdepartementet.

Enligt statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t genom en den 28 november 1912 utfärdad kungörelse, som trätt i kraft den 1 januari 1913, förordnat, att ärenden rörande kommunernas finanshushållning skola överflyttas från civil- till finansdepartementet och som en följd härav begäres nu av Riksdagen ett anslag å extra stat för år 1914 av 7,975 kronor. Emedan Kungl. Maj:t gått i författning om anställandet av en tjänsteman för handläggning av nämnda ärenden, skola av dessa medel kronor 2,725 användas under år 1913.

Med denna framställning till Riksdagen beröres en synnerligen viktig angelägenhet för de svenska kommunerna. Deras finansväsen har under senare tid varit föremål för åtskillig uppmärksamhet. Utredningar ha blivit verkställda, vilka angivit att åtgärder i flera avseenden böra vidtagas för att förbättra den kommunala krediten och övervaka att densamma begagnas på ett sätt, som står i överensstämmelse med sunda ekonomiska grundsatser. I detta syfte har också en begränsning av kommunernas lånerätt från och med årets ingång börjat tillämpas, och Kungl. Maj:t har tillsatt en kommitté på grund av Riksdagens skrivelse förlidet år för att utreda frågan om på vad sätt lättnader kunna beredas kommuner vid upptagande av lån. Det finns också anledning förmoda, att Kungl. Maj:t i samband med den stora kommunalskattereformen och utredningen rörande kommunernas rätt att upplägga fonder överväger, huruvida normerande stadganden böra tillkomma rörande den kommunala medelanskaffningen, särskilt med hänsyn till de olika ändamål för vilka lånemedel skola avses, lånebeloppens olika amortering vid deras användande för skilda företag m. m. Härtill kommer att den av Kungl. Maj:t till-

satta bostadskommittén med sannolikhet kan förväntas komma att föreslå åtgärder, vilka ålägga statsförvaltningen nya administrativa uppgifter i dess förhållande till kommunernas, särskilt städernas, finansväsen. Under de närmaste åren torde man komma att få se resultatet av dessa nu pågående arbeten, vilka man kan vara förvissad om måste leda till utformandet av ett nytt administrativt organ för kommunala finansärenden av olika slag inom något av departementen. Härigenom skulle dessa beredas en fullt sakkunnig behandling och åsyftade reformers genomförande övervakas, samt statsuppsikten på detta betydelsefulla område kunna ske enhetligt och med iakttagande av det allmänna finansläget.

På det stadium, vi nu befinna oss vid för beredandet av dessa olika men samhöriga frågor, kan det icke vara lämpligt att framställa något förslag angående huru ett dylikt organ lämpligen bör utbildas eller var gränsen för dess befogenhet bör dragas. Det må för närvarande vara nog att framhålla behovet av dess inpassande inom statsförvaltningens ram, när, inom ej alltför avlägsen tid, reformer på det kommunala finansväsendets område skola genomföras.

Emellertid kan det ifrågasättas, om det är lämpligt att gå denna betydelsefulla angelägenhet i förväg genom att redan nu anslå medel för ett provisorium som det, Kungl. Maj:ts ovan omnämnda förslag innebär. Detta kunde ske, såvida man vore viss om att det framtida organet skall ligga inom finansdepartementet och icke inom någon annan gren av förvaltningen. Härom råder likväl ovisshet. Hittills har kommunernas finansväsen handhafs av civildepartementet, vilket på grund av sitt förhållande till kommunerna i olika avseenden har betydligt större erfarenhet rörande de kommunala ärendenas natur än finansdepartementet. Från kommunernas sida är det, enligt mitt förmenande, icke förenat med någon fördel att Kungl. Maj:t överflyttar dessa ärenden till finansdepartementet, och icke heller torde man med den organisation vår statsförvaltning nu äger ha större garanti för »behörig hänsyn» till finansläget, om ärendena flyttas till finansdepartementet. Annorlunda kan förhållandet bliva efter departementalreformen. Det förefaller därför som om det hade varit lyckligare, om man avvaktat densamma innan förflyttningen företogs. Emellertid är det ännu icke känt, i vad skick departementalreformen slutligen framkommer, och med anledning därav kan man icke heller bedöma huruvida det nya organet för framtiden bör ligga inom finansdepartementet eller något annat. Det är följaktligen knappast skäl att nu genom ett prejudicerande beslut utpeka finansdepartementet såsom den rätta platsen.

Härtill kommer också att provisoriets anordning icke synes vara fullt lämplig. Den nye extra kanslisekreteraren skulle upptagas *dels* av rena låneärenden, *dels* av underställningsfrågor rörande fastighetsförsäljning o. d., *dels* av dylika ärenden, vilka innebära framställning om längre tids uttaxering än fem år, *dels* av ärenden rörande statens byggnadsverksamhet, *dels* av förhyrningsärenden för ämbetsverk och kommittéer, *dels* av beredning av ärenden vilka skola framläggas för riksdagen. Det ligger i öppen dag, att en och samma person icke såsom det förutsättes kan ägna finansärendena »så omsorgsfull och omfattande» handläggning »som bör komma förevarande ärenden till del inom finansdepartementet — — — som ärendenas betydelse påkalla», för så vitt han skall vara skyldig att splittra sin verksamhet genom alla dessa olikartade spörsmåls behandling. Man vinner således icke det, som åsyftas, genom anställandet av en tjänsteman med samtliga dessa åligganden. Han bleve sannolikt mest upptagen att bereda riksdagsärenden, och den ingående behandling, de kommunala finansärendena påkalla, bleve åsidosatt.

För övrigt bör i detta sammanhang uttalas, att man icke vinner säkerhet för en sakkunnig behandling av nämnda ärenden enbart genom anställandet av ytterligare en tjänsteman. Deras beskaffenhet förutsätter nämligen en särskild kompetens hos den föredragande, för så vitt han skall kunna avgiva ett omdöme rörande föreliggande spörsmål, som blir till gagn för den kommunala verksamheten. I främsta rummet kräves erfarenhet rörande de kommunala ärendenas natur. Tjänstemannen bör vara i stånd att till viss grad kunna ingå på en materiell prövning av det berättigade uti framställningen angående upptagande av lån och förstå att inbördes rätt avväga de olika lånebehoven samt kunna bedöma, huruvida uppgjorda finansplaner äro lämpliga. För en uppsiktsverksamhet av dylikt slag har man utomlands t. ex. inom den engelska statsförvaltningen ansett en betydande kompetens erforderlig.

Vidare bör det påpekas, att det ligger såväl i statens som kommunernas intresse att på detta ytterst ömtåliga område ett gott samarbete kommer till stånd mellan stats- och kommunalförvaltningen. De tjänstemän, vilka skola företräda staten, böra för den skull vara beredda att i stor utsträckning bliva konsulterade av kommunerna och kunna tillhandaga dem med upplysningar och råd. Bättre än genom skärpt lagstiftning kan härigenom det kommunala finansväsendet inom de kommuner, där förhållandena behöva förbättras, ledas in uti sundare banor. Från de mindre samhällena har det också flerfaldiga gånger framhållits såsom ett önskemål att kunna rådfråga och under hand samarbeta med

det statsorgan, som har deras viktigaste ärenden till behandling, innan slutliga avgöranden träffas.

Det finnes enligt vad av statsverkspropositionen framgår icke någon säkerhet för att den nya befattningen så organiserats, att dess innehavare skulle fylla nu angivna krav. Innan några reformer i riktning mot nydaningar av statsuppsikten på detta område företagas, bör man emellertid ha full visshet om att de bliva väl tillgodosedda.

Det förefaller under dessa förhållanden lämpligast att dröja med tillsättandet av den nya befattningen, till dess man äger klarare överblick av huru det nya organet — en blivande *kommunalstyrelse* — bäst inrättas. Kungl. Maj:t beredes även därigenom tillfälle att ånyo överväga frågan, sedd ur de vidare synpunkter jag i det föregående ansett mig böra antyda.

På grund av det anförda anhålles alltså,

att Riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts uti statsverkspropositionen gjorda hemställan under sjunde huvudtiteln att till arvode åt en extra kanslisekreterare inom finansdepartementet å extra stat för år 1914 bevilja ett belopp av kronor 7,975.

Stockholm den 24 januari 1913.

Erik Palmstierna.
